

Socialdepartementet

103 33 Stockholm

## REMISSVAR (S2014/5303/RU)

### Nya regler om upphandling (SOU 2014:51 och Ds 2014:25)

Saco har blivit inbjuden att yttra sig över ovan betänkanden, som båda syftar till att genomföra EU:s nya upphandlingsdirektiv (utöver ett allmänt upphandlingsdirektiv finns också ett som särskilt reglerar försörjningssektorerna). Våra synpunkter tar i första hand sikte på den nya lagen om offentlig upphandling, men i den mån de är relevanta inom försörjningssektorn omfattas också den särskilda lagen för denna sektor.

Saco väljer att endast lämna synpunkter i de delar som rör sociala hänsynstaganden vid offentlig upphandling och därtill närliggande frågor.

En övergripande synpunkt är att det är bra att de nya upphandlingsdirektiven tydligt öppnar för möjligheten att ställa sociala och miljömässiga krav. Vi vet att Sverige idag inte fullt ut utnyttjar det utrymme för sociala hänsyn som faktiskt finns. Det beror sannolikt, i alla fall delvis, på en osäkerhet hos de upphandlande myndigheterna om vad som är tillåtet. En viktig utgångspunkt för Saco är att regelverket på detta område görs tydligt.

### Krav på löne- och anställningsvillkor

Saco delar utredningens uppfattning att de nya EU-reglerna inte i sak ändrar rättsläget, vad gäller möjligheten att ställa krav på löne- och anställningsvillkor i nivå med ett kollektivavtal för ett kontrakts fullgörande (alltså i form av ett särskilt kontraktvillkor, utan att för den skull bli avgörande för själva tilldelningen av ett upphandlingskontrakt). Däremot förtydligas rättsläget i de nya direktiven, vilket Saco välkomnar med hänsyn till den osäkerhet som trots allt råder på området. Mot den bakgrunden anser vi dock att det är önskvärt att ytterligare förtydliga lagtexten i förhållande till utredningens förslag.

Saco anser att de nya lagarna ska innehålla följande tydliga krav:

*Vid all upphandling av tjänster och byggtreprenader ska upphandlande myndighet ställa krav på kollektivavtal för de anställda som utför arbetet med en svensk facklig organisation som organiserar arbetstagarna i aktuell bransch, eller att anbudsgivaren visar att denne tillämpar löner och anställningsvillkor som ligger på minst samma nivå som ett central kollektivavtal som tillämpas i hela Sverige på motsvarande arbetstagare i den aktuella branschen. Detta ska gälla även om arbetet läggs ut på någon annan part och säkerställas genom att föras in som ett särskilt kontraktvillkor i upphandlingsavtalet.*

Om en tjänst- eller byggtreprenad kan komma att utföras av utstationerad arbetskraft så följer dock vissa begränsningar genom EU-domstolens praxis, som innebär att det inte är möjligt att ställa högre krav än de som följer av den s.k. hårda kärnan i utstationeringsdirektivet. Det är bara att beklaga att denna EU-rättsliga anpassning leder till att kraven kan komma att skilja sig åt beroende på leverantörens eller arbetstagarens nationalitet.

Även respekten för ILO:s kärnkonventioner anges i de nya upphandlingsdirektiven som ett krav vid fullgörandet av ett kontrakt. Det bör

Tiina Kangasniemi  
Samhällspolitiska  
avdelningen  
tiina.kangasniemi@saco.se

Sveriges akademikers  
centralorganisation  
Box 2206  
103 15 Stockholm  
Besök: Lilla Nygatan 14  
Tel växel: 08-613 48 00  
Fax: 08-24 77 01  
E-post: kansli@saco.se  
www.saco.se

tydligt framgå i lagtexten beträffande arbete som utförs utanför Sverige, vilket främst aktualiseras vid varuupphandling. Vidare bör förtydligas att löne- och anställningsvillkor enligt lag eller kollektivavtal ska tillämpas också i dessa situationer.

Saco förordar att följande bestämmelse införs i lagen:

*För arbete som inte utförs i Sverige ska den upphandlande myndigheten ställa krav på att tjänsten eller varorna produceras under sådana förhållanden att ILO:s kärnkonventioner respekteras fullt ut och att de arbetsrättsliga lagar och kollektivavtal som gäller där arbetet utförs tillämpas för arbetet.*

### **Uppgift om underleverantörer**

Utredningen föreslår att en myndighet får begära att leverantörer redogör för hur stor del av kontraktet som kan komma att fullgöras genom anlitande av underleverantörer och vilka underleverantörer leverantörer avser att anlita. Vidare föreslås att den upphandlande myndigheten ska ställa krav på att den leverantör som tilldelats ett kontrakt ska lämna in ett antal uppgifter om underleverantörer innan leverantören påbörjar fullgörandet av kontraktet. Denna sistnämnda skyldighet är begränsad till byggentreprenad eller tjänst som ska tillhandahållas vid en anläggning under direkt tillsyn av myndigheten. Saco anser att skyldigheten bör gälla alla tjänster, om inte annat för att undvika tvister om vilken typ av tjänster som omfattas. Skyldigheten bör även omfatta samtliga led i entreprenadkedjan. Detta har betydelse för bland annat uppfyllandet av arbets- och anställningsvillkor.

Bestämmelserna om underentreprenörer bör även gälla de sociala tjänster m.m., som inte omfattas av direktivet och som föreslås regleras i ett eget kapitel 19.

### **Reserverade upphandlingar**

Saco ställer sig bakom utredningens förslag att göra det möjligt att reservera upphandlingar för skyddade verkstäder eller leverantörer vart främsta syfte är social och yrkesmässig integration av personer med funktionshinder eller av missgynnade personer.

Saco anser dock, till skillnad från utredningen, att det följer av upphandlingsdirektivet att de sysselsatta personerna ska vara anställda hos leverantören. Vidare anser vi, till skillnad från utredaren, att kravet på att 30 % av arbetstagarna ska vara personer med funktionsnedsättning eller missgynnade personer endast bör avse den del av verksamheten som upphandlas och alltså inte leverantörens verksamhet i dess helhet. Vi menar att en sådan tolkning av direktiven ligger bäst i linje med det generella kravet på att alla krav ska vara kopplade till det som upphandlas.

**Fackligt veto vid offentlig upphandling**

Saco tillstyrker förslaget till anpassning av den fackliga vetorätten vid offentlig upphandling i 39 och 40 §§ medbestämmandelagen. Det innebär att veto kan användas i situationer där den upphandlande myndigheten får utesluta en leverantör, bland annat om det kan visas att leverantören har åsidosatt regler i arbetsrättslig lagstiftning eller kollektivavtal.

Saco bilägger yttrande från Sacoförbundet Akademikerförbundet SSR.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Robert Boije

Lena Maier Söderberg